

: Posamezne številke po 4 vinarje. :

„JUTRO“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1/26. uri zjutraj, a ob ponedeljkih ob 9. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1.—, z dostavljanjem na dom K 1.20; s pošto celoletno K 18.—, polletno K 9.—, četrtletno K 4.50, mesečno K 1.50. Za inozemstvo celoletno K 28.—.

JUTRO

Neodvisen političen dnevnik.

: Posamezne številke po 4 vinarje. :

Uredništvo in upravništvo je v Miklošičevi ulici št. 8. Dopisi se pošiljajo uredništvu, naročnina pa upravništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača po določenem ceniku. Lastnik in glavni urednik Milan Plut. Odgovorni urednik Franjo Pirč. : Tiska Učiteljska, tiskarna v Ljubljani. :

Ne potrebujemo več oskrbnikov.

Slovenski narod se nahaja danes pač na tako visoki kulturni stopnji, da se smemo brez strahu in brez skrbi tudi smatrati za zmožne, da sami upravljamo svoje narodno premoženje. Ker smo do tega prepričani in do te zavesti prišli, tedaj tudi zahtevamo, da se nas oprostijo tujega jerobstva.

Precej drugačni časi so bili l. 1820., ko so ljubljanski meščanji Hrdecký, Galle, Kanduč, Seunig, Mulle in Wagner ustanovili takozvano „Krainische Sparkasse“, ki se nahaja zdaj v Knaflövi ulici v Ljubljani. Slovenci smo takrat še precej dobro spali. Toda sploh ne moremo tedanjih patriarhalnih časov primerjati z današnjim časom, ko so promet, industrija in trgovina v znamenju elektrike.

Skromno je bilo takrat naše narodno premoženje, razvoj našega narodnega gospodarstva šele v povojih. Toda svet je napredoval, napredoval nepričakovano. In tudi nas Slovence je potegnil ta silni gospodarski razvoj v svoje valovanje. Naprave, ustanovljene l. 1820. torej nikakor ne morejo več odgovarjati današnjim modernim zahtevam. Danes stojimo v dobi zelo razvitega kreditnega gospodarstva.

In prav tako trdimo, da tudi pravila, na katerih temelji „Krainische Sparkasse“ — ne odgovarjajo sedanjim zahtevam. Imajo pač v sebi še vedno ono staro, trdo jedro iz prve polovice devetnajstega stoletja. Kakor znano, je „Krainische Sparkasse“ društvena hranilnica. Njena pravila temelje na hranilničnem pravilniku, izdanem z dvornim dekretom z dne 2. septembra 1844. Po teh pravilih je vodstvo hranilnice v rokah upravnega sveta, ki se izvoli sam — to se pravi, če en član umrje, izvolijo ostali člani popolnoma svojevoljno novega člana. Upravni svet naj upravlja vlagateljem njihove vloge. Vlagatelj pa nima prav nikakršnega vpliva pri tem, kdo naj bo ta upravni svet in kako naj ta upravni svet izpolnjuje svojo nalogo. To pa nikakor ne odgovarja današnjim demokratičnim zahtevam in nazorom. Če dam komu svoj denar v oskrbo, tedaj moram tudi vedeti — komu ga dam.

In vsled tega apeliramo na vse slovenske, kakor tudi na vse ostale res demokratično misleče državne pozlance, da kakor hitro mogoče pritisnejo na vlado, da predloži v najkrajšem času zakon, s katerim se v modernem, demokratičnem duhu reformira hranilniški pravilnik. Lastniki vlog, vlagatelji morajo dobiti pravico, da sami volijo upravni svet. To bo pošteno, to bo odgovarjalo modernemu času.

Mi smemo to zahtevati. Kajti še danes je v „Krainische Sparkasse“ vložena čez 30 milijonov kron slovenskega denarja. Mi nečemo propagirati nasilstev, ker so nam odlozna. Zahtevamo pa prav lahko, da gre naša zakonodaja korak v koraku, ker je to v interesu vseh narodov.

Slovanski Jug.

Potovanje dr. M. Milovanovića.

(Izv. dopis „Jutra“.)

Belgrad, 4. marca 1910.

Povodom potovanja ministra zunanjih del gosp. dr. M. Milovanovića v Carigrad se spušta tukajšnje in tuje časopisje v najraznovrstnejše komentarje. Temu potovanju se pripisuje, kakor navadno v takih slučajih, popolnoma drugi politični značaj kot ga on v istini ima.

Vaš dopisnik je imel danes priložnost govoriti z ugledno politično osebo, ki je v politiki balkanskega polotoka izborni informirana. Ta oseba je o tem potovanju rekla:

„Časopisje, ki je sovražno ne samo Srbiji nego tudi prijateljskim odnošajem Srbije napram Bolgarski, piše zelo pogostoma o balkanski zvezi in trdi enkrat da se ta zveza vstvari ali da bo popolnoma brez vsakega pomena, ker da on ne odgovarja intencijam velikih sil, potem pa zopet govori o tej zvezi kot v fantastični iluziji majhnih in neznatnih narodov, ki sanjajo o velikih nacionalnih idealih, ki se ne morejo realizirati. To časopisje je v enem oziru, četudi so njegove neresnice evidentne vzpelo. Ono je doseglo to, da je postala Turška nezaupna napram stremljenjem Srbije in Bolgarske, da med njima zavladajo prijateljski odnošaji. Turška ne samo da je postala ljubosumna, nego se je naravnost vstrašila, ker veruje, da je svrhom zbližanja med Srbijo in Bolgarsko popolnoma nasprotna onemu, kar se od srbske in bolgarske strani službeno zatrjuje, namreč, Turška se boji, da je cilj tega zbližanja skupna akcija Srbije in Bolgarske proti njej. Tukajšnji turški poslanik je opetovano prihajal k ministru zunanjih del, da se obvesti o pravih vzrokih spremembe v odnošajih med kraljevino Srbijo in kraljevino Bolgarsko. Ali zdi se, da poslanik Turške ni popolnoma veroval zagotovilom srbskega ministra, ali pa niso v Carigradu hoteli verovati v miroljubne izjave voditelja srbske zunanje politike. Porta je ostala še dalje skeptična in od te skepse bi Srbija mogla trpeti večkrat škodo, posebno kadar bi hotela prevažati vojni material čez Turško.“

Da se izogne vsem nepotrebnim nesoglasjem, ki bi iz tega mogla nastati, odločila je vlada, da potuje minister zunanjih del v Carigrad in da poskusi prepričati Porto o vedno lojalnih smereh srbske politike napram Turški. Verojetno je zelo, da se bo pri tej priliki govorilo tudi o balkanski zvezi i dr. M. Milovanović izjavi Porti, da Srbija pomišlja samo na tako balkansko zvezo, ki bi ji stala na čelu Turška. Taka balkanska zveza, pod vodstvom Turške, imela bi samo defenziven značaj — da brani integriteto balkanskih držav.

Hrvatsko-srbska koalicija. Ugleden zagrebški dnevnik že dolgo propagira misel, da bi se vse stranke, ki so združene v hrvatsko-srbski koaliciji organizovale skupno, kot ena stranka. O tem so razpravljali — z raznih stališč — tudi drugi listi, a v

poslednjem času je stvar postala posebno aktualna. Samo, da se ta načrt najbrže ne uresniči, ker kakorkoli vlada med strankami v koaliciji popolno soglasje in lepa sloga, ne smatra nobena izmed njih potrebnim, da bi žrtvovala svojo avtonomijo. Sicer pa hrvatske stranke v družbi s srbsko samostalno stranko lahko ravnotako uspešno izvršujejo svojo zadačo kot bi jo izvrševale, ko bi bile združene v eni stranki.

Bosanska „ustava“. Kdo je z njo zadovoljen? Nihče. „Merodajni“ faktorji niso zadovoljni za to, ker bi najraje videli, da v Bosni sploh nika ke ustave ni, nego da vladajo v tej deželi še dalje razni Hürmanni in drugi „manni“ brez vsakega sodelovanja narodnih zaupnikov, a še manj je zadovoljen sam narod, ki je pričakoval vsaj kolikortoliko moderno ustavo, pa je dobil — karikaturu ustave. Kot nov dokaz te nezadovoljnosti naj služi tudi vidna rezolucija, s katero akademska omladina iz Bosne in Hercegovine na svojem shodu na Dunaju protestira proti taki ustavi kot jo je Bosna dobila — ne zato, ker so ji to merodajni faktorji dali radi, nego samo in izključno za to, da se ti faktorji pohvalijo v Evropi z moderno — upravo anektiranih dežel.

Splošni pregled.

O potovanjih kralja Petra.

Povodom definitivne določitve programa potovanja srbskega kralja Petra v Petrograd se je začelo na vse strani kombinirati o bodočih njegovih potovanjih, ker — kakor je znano — bo to prvo potovanje kralja Petra v inozemstvo in je popolnoma naravno, da bo temu sledilo tudi drugo itd. Zato so ta ugibanja naravna in umljiva samo po sebi, samo vprašanje je, so li ona verojetna. Da bi šel kralj Peter v Carigrad — to je ena vest — je že verojetno, ali druga vest, da bi šel kralj Peter iz Petrograda kar naravnost na Dunaj obiskati avstrijskega cesarja in da pride potem v Belgrad prestolonaslednik Fran Ferdinand, ta vest res ni verojetna, ker kakorkoli so danes odnošaji med Avstro-Ogrsko in Srbijo popolnoma normalni, se vseeno ne da tajiti, da med tema dvema državama obstoji neka stalna napetost. Je že mogoče, da bi se Dunajčani — katerim postane slabo, ako slišijo imenovati Srbijo — premagovali in da ne bi demonstrirali proti gostu avstrijskega cesarja in ravnotako bi tudi Belgrajčani prijazno sprejeli avstro-ogrškega prestolonaslednika v svoji sredi, ali odnošaji med obema državama še vedno niso taki da bi bili medsebojni poseti njih suverenov oziroma prestolonaslednikov sami po sebi raumljivi kot je samo po sebi razumljivo potovanje srbskega kralja v Petrograd. Posebno je takorekoč izključeno, da bi potoval srbski kralj iz Petrograda naravnost na Dunaj.

Dnevne vesti.

Deželni odbor in deželno gledališče. Že pred tremi dnevi je naš list edini prinesel vest, da zavlačuje deželni odbor dovoljenje uporabe deželnega gledališkega poslopja slovenskemu gledališču. Sedaj je pa naš poročevalec izvedel popolnoma zanesljivo, da je deželni odbor že negativno rešil prošnjo slovenskega gledališča, da se dovoli raba deželnega gledališkega poslopja pod dosedanjimi pogoji, po izselitvi nemškega gledališkega podjetja tudi uporaba od tega uporabljenih upravnih prostorov in izpremenitev igralnih dnevov v tem smislu, da bi se vršila vsak praznik po dne slovenski predstavi, mesto na večer pred praznikom, če pade ta na ponedeljek, sredo ali petek. Naši klerikalni deželni odborniki so sicer formulirali svojo negativno rešitev tako, da ne dovolijo ničesar sedanjim upravi slovenskega deželnega gledališča, vendar je v tem slučaju jasno kakor dan, kam pes tace moli. Ker vedo, da druga uprava pri takih razmerah sploh ni mogoča, so klerikalci le na zvit način, ki na zunaj izgleda nekoliko čedneje, kakor če bi to direktno napravili, izročili de facto naše gledališče obiskurnemu „ljudskemu odru“, kakor smo sumili že zadnjič. Svojo zlobnost pa je pokazal deželni odbor tudi s tem, da neče uradno obvestiti vodstva slovenskega gledališča o svojem perfidnem sklepu, dasi so nemškemu gledališču, o katerem so sklepali ravnotako v ponedeljkovi seji takoj naznanili dovoljenje cele prošnje. Namen tega zavlačevanja je materialno škodovati sedanjemu slovenskemu gledališču, ki ne more podaljšati engagementov igralcem, dokler nima odloka deželnega odbora v rokah.

Telovadba na novomeški deški ljudski šoli. Vzorno telovadbo imajo na tukajšnji deški šoli. Deželni šolski svet je predpisal, da se naj na ljudskih šolah vsaj eno uro na teden telovadi, ker je uvidel, da je to zelo potrebno organizmu otroka, ki presedi dan na dan v zaduhlih šolskih prostorih. Prav komudno so si to vredili novomeški patri-učitelji. Ker bi morali morda dečkom sami kazati vaje in bi vsled tega trpel kaj njihov mastni trebušček, so telovadbo krat. komalo odpravili. Pač v naznanilih dobi vsak učenec red v telovadbi, v praksi pa telovadno uro porabijo za branje in slovnico. Naj bi se deželni šolski svet nekoliko pobrigal zato. Sokoli so pred leti vpeljali telovadbo za naraščaj, toda očetom frančiškonom to ni po volji, ker se boje za svoje ovčice; naravnost se sicer ne morejo upirati, vendar pa so dali dečkom vedeti, da ne „vidijo radi“ če hodijo k Sokolom!

Iz Ljubljane in okolice.

Slovenski gostje! Zahtevajte po vseh gostilnah in kavarnah računske listke v prid družbi sv. Cirila in Metoda!

LISTEK.

ARTUR SEVER.

ŽENA.

Roman.

Skozi napolzastrite gardine so silili žarki prvega pomladanskega solnca v sobo mlade in lepe igralkke Rene Kovačeve, ki je leno in zaspano ležala na divanu; njeno vitko telo je ogrinjala lahna, napol prozorna jutranja halja. Gole roke si je podložila pod glavo in gledala za nemirnimi žarki, ki so se spenjali po zidu... zdajnjazdaj se je kak prikadel na njen obraz, da je zaprla oči.

Dolgočasila se je Rene v Ljubljani, kamor je prišla iz večjega mesta, tu ni našla onega kar je pričakovala, česar je bila navajena; njeno življenje je bilo dozdaj viharo, a obenem zanimivo in polno pikantnih doživljajev; a sedaj naenkrat to malomestno življenje, ko so ljudje človeku vsak trenutek za nogami.

Vzravnila se je in vstala raz divan, ponosna in lepa kakor Venera je stala sredi sobe, kakor da si je v svesti svoje moči, svojih čarov; stopila je k oknu, razgrnila

gardine in pogledala na ulico... naenkrat se veselo zgane, stopi k zrcalu popravi si hitro svoje lase, ter sede za pisalno mizo. A že se zunaj zaslišijo koraki, nerazumljiv pogovor in trkanje na vratih, ki se na njen poziv odpro, in v sobo stopi eleganten kavalir, ki se globoko nakloni in reče:

„Oprostite, gospodična, gotovo Vas motim pri študiranju!“

Rene stopi hitro k došlecju in mu veselo ponudi roko:

„Edini Vi, gospod Winter, se spomnite še včas name... povem Vam, da moram vsled samega dolgegačasa tukaj umreti!“

Gospodu Wintru je laskala ta opazka, zadovoljno se je nasmehnil in sedel na fotelj, izprožil svoje dolge noge in z vprašujočimi pogledi opazoval Erno.

Winter je bil znan ljubljanski kavalir, ki ga je človek srečal vsak dan in vsak trenutek, ako je šel po ljubljanskih ulicah, precej velike, močne postavbe, gladko obritih brk, po vsem obrazu pa je imel brazgotine, ki so pričale o njegovem junaštvu dijaških let. In kadar se je ustavil pred ljubljansko pošto in motril dame, ki so hodile mimo, švigal je njegov pogled na vse strani... Tako je tudi nekoč zagledal Rene in malo časa nato sta si postala prijatelja, pošiljal

ji je v gledališče šopke, obiskoval jo na njenem domu...

Rene je opazila njegove plamteče in razburjene poglede, a ostala je popolnoma mirna, naslonila se je globoko nazaj na fotelj, da so se ji dvigale grudi, da se je napel njen beli, tanki vrat.

„Vidite, gospod Winter,“ je govorila mirno naprej, kakor da ni opazila ničesar, „takole se dolgočasim, a to se ponavlja dannadan, vedno sem sama... a jaz hočem veselja, zabave, življenja!“

Hitro je vstala in skočila k Wintru in mu sedla na kolena, oklenila se je njegovega vratu in se veselo smejala:

„Zakaj ne bi živela, zakaj ne bi vživela vsega, kar morem! Jaz sovražim ono naivno ljubezen sentimentalnih vzdihov in poljubov; zaničujem pa tudi one moške, ki hodijo k meni in okolo mene in me prosijo, da naj le za en hip, uslišim njih ljubezenske vzdihne... pfuj!“

Winter jo je začudeno poslušal, kajti malokdaj je že slišal take besede, da bi mu jih govorila žena; bil je sicer precej izkušen v ljubezenskih stvareh, a Rene ga je popolnoma iznenadila, njene besede so mu bile deloma nerazumljive... ni vedel, ali ga hoče izzivati, ali pa se norčuje. On

ni bil namreč posebno bistrih možgan, migljaj mu ni zadostoval, pričakoval je še vedno udarec s kolom; ni vedel storiti drugega, nego da jo je ovil okolo pasu in jo tesno privil k sebi... a v tem hipu se mu je ona izmaknila in stopila par korakov v stran!

„Tudi Vi ste tak vsakdanjež, gospod Winter! Ali bi Vas sedajle zadovoljila, ako bi udovoljila Vaši želji in Vam dala to, kar si želite Vi, kar čitam v Vaših očeh!“

Par trenutkov sta oba molčala, Rene je stopila h glasovirju in njeni prsti so švigali po tipkah, ki so zadonele zamolklo in monotonno! Winter je vstal in se ji počasi približal, položil ji je roko okoli vratu in ji napolglasno zašepnil:

„Rene, jaz vem, kaj si želiš... tudi tega najdeš... ukazuj; danes zvečer te pričakujem v Zvezdi, pridi, videla boš, da ni življenje v Ljubljani tako dolgočasno, kot si ti predstavljaš!“

Poslušala ga je, a okoli njenih ustnic je zaplaval zadovoljen smehljaj, zasukala se je veselo in se vlegla na divan, Winter pa se je sklonil k nji in ji poljubljal rdeče ustne, bele roke in grudi... (Dalje.)

Prvo slavlje „Jutra“. Danes slavi „Jutro“ svojo prvo nedeljsko izdajo. Tehnične ovire pri nabavi klišee, namenjenega za zanimivo novo karikaturu, so nam to slavlje malo zagrenile. Pa nič ne de. Kar še ni, še bo. Zato pa prinese „Jutro“ to pot več zanimivosti v tiskani besedi.

Hrvatski virtuoz, čelist Josip Stano priredi dne 18. t. m. v mali dvorani Narodnega doma koncert, na kar upozorjamo ljubljansko publiko.

Z zgradbo državne obrtne šole na Mirju prično ta mesec.

Trpinčenje živali. Na stavbišču za obrtno šolo ravna nekateri vozniki skrajno neusmiljeno ter prepejajo konje, če žival ne ne more vsled težkega bremena vozov speljati.

Kakor skrinja miru in sprave tako vzorno mirna je bila nocoj naša bela Ljubljana. Vsaj do sklepa „Jutra“ se ni ne enemu zahotelo, da bi ga bili peljali „na gorko“ v ono veliko hišo blizu velikega vodnjaka brez najmanjše kapljice vode. Naše včerajšnje poročilo o romanu iz Tivoli, je zaljubljenec strašno oplašilo. Niti ena grešna misel... klopi so imele mir. Rajske mir je prevel tudi gostilne in kavarne. Naša slavna policija na take izredne pojave nenavajena, se je torej malo odpočila. Vsekakor pa ta sobotni mir zasluži, da se ga nedeljsko „Jutro“ spominja.

Vreme za prihodnji teden (po 100 letnem koledarju): mrz in slana, lepo, se-vern timer.

Ljubljansko porotno sodišče

dne 5. marca 1910.

Razgreti duhovi v Šmartnem. — Razboršček oproščen.

To so strahovito pogoreli! „Orli“ nimajo sreče, pa je nimajo. Včeraj se je namreč ljubljanska porota končala z zanimivo tiskovno pravdo: Leopold Hostnik, župan v Šmartnem, proti Ivanu Razborščku, trgovcu istotam.

Tako je bilo:

Slovenski živeli v Šmartnem slovi kot politično najbolj probujen. Vendar dokler ni „Orle“ svojih mladičev vgnjezdil, Šmarčani še niso poznali strasti nesrečne ljubljanske politike. Četudi ne v najlepši slogi, a vsaj za silo so shajali drug z drugim. Gasilno društvo, „Bralno društvo“ in pevsko društvo „Zvon“ so imeli svoje stvari skupno spravljene. A tu se pojavi „Orle“ vmes... za v nedeljo 12. septembra 1909 je bilo napovedano slavnostno vgnjezdenje Orlovih mladičev v Šmartnem. In zdaj je završalo. In da je završal razpor med slovenskimi brati, temu sta kriva dekan in kaplan. Vsa krivda posledic te pravde pade pravzaprav na nju. Onadva sta razvnela duhove gasil. društva, priganjala sta člane, da se gasilno društvo oficijelno udeleži Orlove slavnosti.

Evo, glejte, kdo seje razpor med nami. Gasilna društva morajo biti vendar izven vsake politike. V tem društvu je že dlje časa vladal nered. Že leto dni nimajo pravega načelnika. Po dekanovem in kaplanovem vplivu so nekateri njeni pristaši, kar na svojo roko sklicali sejo z namenom, društvo izlorabiti za politično manifestacijo. Seja ni bila veljavna, odločevali so tu člani ne pa pristojen odbor. Sedem proti trem so sklenili, da se gasilno društvo z zastavo udeleži „Orlove“ slavnosti. In sedaj šele je politična strast vzklopela do vrhunca. Pripovedujejo, da so se čule grožnje demonstracij proti gasilnemu društvu.

To v kratkem predzgodovina, sedaj pa se začne prava zgodovina o razgretim duhovih v Šmartnem.

Mali listek.

Književnost, gledališče, umetnost.

Slovensko deželno gledališče. Iz pisarne: Danes, v nedeljo popoldne ob 3. se ponavljajo pri znižanih cenah izven abonementa (za lože nepar) velika klasična drama „Julius Cezar“ Williama Shakespearea. Pri tej predstavi sodeluje na odru nad 70 oseb. Garderoba za to dramo jo je popolnila deloma z izposojenjem, deloma z nabavo novih kostumov. — Zvečer se poje tretjič opera G. Verdija „Trubadur“ z gg. Vulakovičem, Fialo Potočko ter go. Nordgardovo in gdč. Šeršlovo. Nova privlačnost k tej svetovnoslavni operi bo prvi nastop g. Vulakoviča kot grof Luna. Predstava se vrši za nepar-abonente. — V terek se poje opera „Trubadur“ (za par-abonente) četrtič in zadnjič. — V četrtek se uprizori prvič Viktorja Leona in Waltherja izborna ljudska igra „Gospodje sinovi“ z g. Verovškom gdč. Kandlerovo ter gg. Nučičem in Iličičem v glavnih ulogah.

Slovensko gledališče. Ker je sinočnja premijera Shakespearjevega „Julija Cezarja“ trajala predolgo, ni mogel naš poro-

Vlom z ditrihom v društveno omaro.

Dekanova pristaša Fr. Medvešček in Anton Vrbajz (ključavničar) gresta 3 dni pred slavnostjo k Vozlju, kot arhivarju bralnega oziroma pevskega društva, v kateri je imelo tudi gasilno društvo svojo zastavo in pas. Dobro sta vedela, da Vozlja, ki je hranil ključ, ni doma. Zahtevala sta ključ od njegove matere. Ta ga je iskala, a hči je dejala, naj ključa ne išče, ker ga ima Vozelj pri sebi. Arhivar pa je bil tedaj na delu na travnikih. Zato je mati dejala, naj prideta zvečer po ključ, ko bo sin doma. In kaj sta moža storila? Gresta k županu in pritegneta le tega seboj, češ, da ju bo on s svojo avtoriteto kril pred dejanjem vloma. Napotijo se vsi trije v društveno sobo v hišo Ivana Muho in tu, ne da bi koga vprašali, se lotijo omare. Vrbajz kot priča sam prizna, da on vedno nosi ditrih seboj. Tudi to pot ni bil brez njega. Z njim je odprl omaro. Bržkone jim je vest očitala nepravilno početje, zakaj razbrskali so omaro vse križem; dasi so svoje stvari dobro poznali, vendar so n. pr. vzeli namesto slabjšega pasu gasilnega društva, onega boljšega od bralnega društva. In so izginili. Vest o nasilnem vlamu se je bliskoma raznesla po vsi okolici. Kmalu so izvedeli tudi oni prizadeti na travniku. Arhivar Vozelj se je napotil takoj domu. Ko poskuša s svojim ključem odpreti omaro, sprva kar ni šlo. Ditrih je polomil ključavnic. Ko so končno vendar le odprli, se jim je videl prizor križem zmešnjave.

Orlova slavnost v senci bajonetov.

Razburjenje obeh strank je bilo tako, da je politična oblast pustila Orlovo slavnost ščititi z orožniškimi bajoneti. No, pa se je izkazalo, da teh ni bilo potreba. Par žvižgov je skušalo oglušiti vzklik razburjenih duhov.

Župan obdolžen vloma in tatvine.

Dogodek o vlamu v društveno omaro, je zašel v javnost potem časopisja. Tu se med drugimi posebno županu Hostniku očita hudodelstvo vloma in tatvine. Dopisu iz napredne strani je sledil odgovor istim potom v nasprotnem listu. Ta odgovor je seveda pobijal ona očitanja. Tu pa se je trgovec Ivan Razboršček kot predsednik „Zvona“ čutil poklicanega, na ta odgovor zopet v listu odgovoriti. Vsaj veste, kakšni so taki odgovori. „Ni res toinono kar nasprotnik piše, ampak res je tointo, kar je prvi dopisnik o županu pisal“ itd. Kratkotam, Razboršček je potrdil, da je župan res kriv zločina in tatvine.

Dotičen list je Razboršček rudeče okinčal, pa ga javno razstavil v izložbo svoje trgovine.

Ovadba na ovadbo.

Tudi okrajno sodišče in politična oblast v Litiji, sta imela opraviti s temi dogodki. Na vsezadnje še državno pravdnštvo. Pa ena kot druga oblast ni uvidela povoda se zanimati za stvar.

Vloma obdolženi župan Hostnik toži.

To je župana Hostnika ojunačilo, šel je in započel tiskovno pravdo. Če se ne motimo, najpreje proti odgovornemu uredniku dotičnega lista. Pa je uvidel, da ne bo šlo, zato je prijel le pisca drugega članka. Ta, kakor že preje rečeno, se je bil podpisal s polnim imenom, oziroma prevzel vso odgovornost nase. In tako je prišlo porotno sodišče ob zaključku sedanjega zasedanja, do rešitve te kočljive zadeve.

Porotni senat:

Predsednik: dvorni svetnik Pajk, prisednika: nadsvetnik Einspieler, sodnik dr. Geršak. Zastopnik tožitelja: dr. Poček, obtoženca: dr. Tavčar. Hud boj se je vnel pri odklonitvi porotnikov. Dr. Poček je bil kaj pridn, odklanjal je kratkotamlo vse „libe-

ralne porotnike.“ Ta razvada je žalostna, onanaravnostjemlje ugled v nepristranost naših ljudskih sodnikov. Ta razvada jasno vpije potemeljiti reformi. To konstatujemo.

Obraznava:

Obtoženec se ne priznava krivim. Pod častno besedo izjavi, da on ni pisec prvega članka napram Hostniku. Prizna pa, da je res pisal in podpisal oni drugi članek. Svojih obdolžitev ne preklič, hoče doprinesiti dokazov resnice. Razpravljajo se dogodki v bistvu v soglasju z našim zgorejšnjim poročilom. Zato se omejimo le na nekatere važnejše stvari iz razprave, ki je trajala iz- vzemški odmora 8 ur, od 10. dopoldne do 6:30 zvečer.

1000 kron nagrade.

Obtoženec pravi, da je v svojem članku obljubil dopisniku v nasprotnem listu 1000 kron nagrade, ako mu dokaže, da to, kar je on, Razboršček pisal o županu, ne od- govarja resnici. Preteklo je že 5 mesecev, a nihče se ne zglaši za tako mastno na- grado.

14 prič.

Za in proti obtožencu je bilo zasliša- nih nič manj kot 14 prič. Izmed njih omen- jamo le nekatere, n. pr.:

Priča Medvešček pripoveduje, kaj je vse spravljeno v omenjeni omari. Pred- sednik: „Ali ste vi to vse pometali?“ (Smeh.)

Dr. Poček proti poslušalcem.

Ker so izpovedbe priče Medvešček ob- činstvo opetovano silile k smehu, dr. Poček ogorčeno zahteva od predsednika, da ob- činstvo posvari. Se zgodi.

Priča Vrbajz pripoveduje, kako je z ditrihom odprl omaro. Pove tudi, da so pas zamenjali, pa ga že tisti večer vrnili. A oni ga niso hoteli sprejeti.

Burni prizori. Dr. Poček žali porotni senat.

Naenkrat se iz porotniške klopi oglasi porotnik Vidic k besedi. Vpraša pričo Vrbajza, če ne ve, da on kot ključavničar v smislu zakona ni opravičen nositi ditrihov s seboj, marveč ditrihi morajo biti shranjeni zaprti. — In zdaj se dvigne vihar. Dr. Poček ogorčeno protestira proti takim vprašanjem od strani porotnikov. Da, on naravnost zahteva odklonitev do- tičnega porotnika, češ, da „iz njegovega obnašanja uvidi, da Vidic ne more biti brez nepristranosti.“ — Nastal je splošen vihar. Razburjenje je bilo vse ob- činstvo. a razburjen je bil tudi ves porotni dvor. Predsednik proti dr. Počku:

„Dostojno se obnašajte, gospod doktor!“

A to je dr. Počka še bolj razboderilo, upije nekaj, pa ga ni razumeti.

Dr. Poček dobi ukor.

Nato se porotni senat odpravi v po- svetovalno dvorano.

Ko se vrne, prodrednik razglasi dr. Počku ukor, ker je s svojim nasto- pom žalil porotni senat.

Dr. Poček v konfliktu s časni- karjem.

Nato se zasliši urednik Rasto Pusto- slemšek.

Sklicuje se na udobnost § 153 k. pr. r. v smislu katerega kot odgovorni urednik lista, v katerem so se oni članki objavili, noče izpovedati ime pisca za prvi članek.

Sodni dvor ugodno to udobnost. Nato pa Pustoslemšek izjavi: Zdaj bom pa prostovoljno izpovedal.

Ta nastop in izjava je napravila na vse jako ugoden utis.

Priča se zapriseže. Na vprašanje, kdo je pisal prvi članek, priča odgovori, da tega ne more povedati. Gotovo pa ga ni pisal obtoženec.

Dr. Poček: Kdo pa potem? Pusto- slemšek: Vam tega gotovo ne bom

povedal. Dr. Poček se pritožuje, da priča, čeravno je zaprisegla, ne odgovarja. Pusto- slemšek: Gospod doktor, Vi mi ne boste prav nič očitali. Jaz lahko tudi kot priča negativno izpovem.

Proč z „liberalnimi“ pričami.

Ko bi imele priti na vrsto priče za razbremenitev obtoženčev, se dr. Poček protivi proti njih zaslišanju. On tem pričam kot prijateljem obtoženca ne more verjeti. Skratka, dr. Poček bi najraje imel pred seboj le somišljenike stranke svojega klijenta. Pa ta želja se mu ni uresničila. Po- rotni senat je pustil nato zaslišati tudi raz- bremenilne priče. Te pripovedujejo prav- čedne stvari o tistih dogodkih.

Imenitno izpričevalo Šmarten- skega župana.

Spričevalo o nravnostnem vedenju ob- toženčev, je dalo zopet nov povod za splošno veselost. Župan Hostnik je namreč kot tožitelj izdal obtožencu nravnstveno spričevalo, ki med drugim pravi: „Raz- boršček se bolj peča s politiko, kak- or pa s trgovino.“

Dr. Poček predlaga nove priče.

Pri popoldanski razpravi dr. Poček predlaga nove priče, oziroma nove dokaze v prid svojemu klijentu. Pa je pogorel.

Dr. Tavčarju gre zadnja beseda.

In sedaj sta se zadela! Dr. Poček in dr. Tavčar. Prvi je priznal, da dejanje žu- pana Hostnika in njegovih tovarišev ni bilo „ravno pravilno“, a kaznjivo nikakor ni. Predlaga severa, da se obtoženec obsodi in kaznuje. Dr. Tavčar mu odgovarja, za- vzmajoč stališče, da je župan Hostnik vsaj v objektivnemu smislu kaz. zakona res zagrešil hudodelstvo vloma in tatvine.

Dr. Poček je umaknil obtožbo na prvi članek, z njim obtoženec nima ničesar opraviti.

Dr. Tavčar pa naglašja, da se tudi drugi članek nanaša le na „neznanega dopisuna v nasprotnem listu. Dejanje, ki se očita županu in tovarišem, je bilo v resnici vlam.“

V tem pa se dr. Tavčar z dr. Počkom strinja, da je naše politično življe- nje divje.

Dogodki v Šmartnem so pravni škandal, v redni državi se take stvari ne smejo dopuščati.

Pa sta se zopet in zopet vdarila. Že smo mislili, da bosta govornika tako na- daljevala do sodnega dne, kar dr. Tavčar vznevoljen vzklikne: „Zadnja beseda mi gre. Recite kar hočete: bil je vlam!“

Dvorni svetnik Pajk porotnikom.

Predsednik senata je to pot z čudovito nepristranostjo oponovil celo bistvo razprave. Ne na to, ne na ono stran, ravno po sredi je hodil njegov stvaren pouk porotnikom.

Izrek porotnikov.

Ob tričetrt na 6. so se porotniki po- dali na posvetovanje. Stavljena sta jim bila le dva vprašanja. Občinstvo je nestrno pričakovalo odločilnega izreka. Po skoraj polurnem posvetovanju je bila usoda Raz- borškova odločena. Odgovorili so na prvo glavno vprašanje glede krivde z 8 glasovi ne, 4 da.

Razboršček oproščen.

Takoj na to predsednik razglasi opro- stilno razsodbo.

„Živijo Razboršček!“

Komaj je predsednik izrekel zadnjo besedo, že je po dvorani radostno zadonelo: „Živijo Razboršček!“

Je že tako! Kadar V. S. L. strankarji tožijo, navadno pogore. In, kajpada, le sama nesreča hoče, da je na pogorišču navadno tudi dr. Poček zraven.

Za „Orle“ pa zavedno Šmartno ni po- sebno godno gnezdo.

čevalec napisati do zaključka poročila! V jutrišnji številki prinesemo daljšo oceno.

RADOVAN P. KRIVIC:

Ob šestnajstletnici prof. Masaryka.

Čisto preprosti so njegovi nauki in enostavna njegova načela. Življensko geslo mu je: Resnica. Išči jo, delaj za njo, brani jo do smrti. To je dedščina sprejeta od mistra Husa. Po tem geslu je delal celo življenje. Lepo blestecih stavkov in trditev, lepo donečih besed ne pozna njegov slog, to ga je more sedaj stavljati nad sodob- niki, ampak to, da je po svojih naukih ži- vel in delal in dela še danes, vedno in pov- sod. S svojim življenjem in delom je po- svetil svoja načela. Neustrašeno je oznanje- val svoje nazore povsod, predvsem na vse- učiliški stolici pred svojimi mnogoštevilnimi učenci. Pa ne samo tu. Hodil je in hodi med narod, vedno, kadar mu pripušča čas. Ta poučuje, vodi svoje ljudstvo lepše, višji kulturi nasproti.

Kakeršen je v kulturnem delovanju — odkrit, brez kompromisov — takšen je tudi v političnem delovanju.

Rojen je bil 7. marca 1850 na Mo-

ravskem, revne rodbine sin. Ko je izvršil spodnjo realno gimnazijo, se je izučil v ključavničarski obrti, na kar je šel zopet študirat gimnazijo, ki jo je dovršil na Du- naju, kjer je bil leta 1776. promoviran za doktorja filozofije. Istotam je leta 1878. ha- blitiral za docenta na univerzi. 1882. leta je prišel na praško univerzo, kjer je ostal do danes, dasiravno so mu ponujali slavna ameriška, nemška, angleška univerzna mesta.

Poleg znanstvenega dela se je od leta 1882. začel posvečati javnemu življenju. On je ustanovitelj češke realistične stranke, ki je bila imenovana lela osnovana. V po- četku je bila ta struja reformno literarno gibanje. V teku časa je iz tega nastala nova filozofična zmes: realizem kot motiva ro- mantizma in idealizma podedega se za fan- tomi in protiva proti prevlekemu histo- rizmu, ki je iskal ideale češke prihodnosti le v preteklosti. Realizem ni bila politična stranka še dolgo ne, delala je le intenzivno notranjo politiko, ki je stremela za višjo ljudsko izobrazbo, kot za edino zdravo pod- lago uspešne aktivne politike. Šele leta 1900. so se po splošnem propadanju češke politike in češkega javnega življenja orga- nizirali realisti v politično stranko pod imenom „češka strana lidova“, iz katere

je išla leta 1906. „češka strana po- kro kova“. Faktučni voditelj ji je Masaryk.

Četudi je Masaryk aktiven praktičen politik, vendar pri tem ni pozabil, da mu je politika veda. Predvsem je etično vprašanje v politiki važno. Ne delati pre- pada med politiko in nravnostjo, kakor ve- lja v narodnem gospodarstvu, da nernavna dejanja niso produktivna, velja isto za po- litiko. Naše politično delo mora biti nravno.

V politiki kot vedi se nam kot prvo vprašanje pojavi vprašanje pojavi vprašanje države. Kaj je država, od kod in čemu je tu? Država obstoji od početka razvoja in bo obstojala. Ena je pozitivna in trajna organizacija družbe, premišljena in prede- lana koordinacija in subordinacija indivi- duov in njenih različnih zvez v eno celoto. Država je nastala iz vzrokov, ki jih morata razum in nravnost priznavati. Seveda je nepopolnost v njej, kakor je nepopolnost tudi v umetnosti, vedi, v vseh državnih in- štitucijah. Ni nastala vsled same vladatelj- nosti, kajti človek se ravno tako rad pod- vrže in uboga kot vlada. Tudi ta svojstva so državnotvorna.

Država nima samo gospodarske misije, ampak ima tudi kulturne in etične naloge izpolnovati. Tu sem spada predvsem raz-

Kaleidoskop.

Parada.

Koncept domače naloge drugošolca Solzislava Luknje-hlačka.

„Včeraj dopoldne smo imeli v našem mestu veliko slavnost v proslavo bitke pri X. kjer je naša hrabra vojska slavno pog-nala sovražnike v divji beg. (Seveda nam pa, pravi šolska zgodovina, sreča ni bila tako mila, da ne bi bili morali odstopiti cvetoče pokrajine Y. in prekrasne dežele Z.) V ta namen se je vršila na glavnem trgu slovesna maša ob navzočnosti vseh mestnih imenitnikov in naše dične meščanske garde. Drugod jim pravijo baje „fetrjarnarji.“ Ta dogodek hočemo natančneje opisati.

Solnce je bingljalo na nebu kakor cekinček (profesor Robida pravi, da je to slovenski „štilj“) in nebo je bilo jasno kakor ribje oko (pravzaprav kakor mlaka, in deževalo je tudi, ali Robida je ukazal lepo vreme). Pevci so genljivo prepevali po-božne pesmi in prostov trebuh se je svetil kakor z zlato okovan, meščanska godba pa je igrala z gromovitimi glasovi (da me še zdaj ušesa bole. Če bi smel še zapisati v nalogo, da so vsi menili, da igra po no-tah, pa so bile tiste note jedilni listki iz gostilne pri „belem volu“, igrali so vse po vrsti, od golaža do fižolove solate.)

Najbolj mi je ugajala naša slavna meščanska garda. Nepopisno navdušenje me je prijelo, ko sem gledal te ljunaške poš-tave (vsi so zelo debeli in miroljubni ljudje, samo naš šolski sluga, ki je imel prekratke hlače, je krvoločni Herodež), obo-rožene s starodavnimi puškami in dolgi bajoneti, ter premišljal, kolikokrat so ti hrabri možje pač že padli za Boga in za domovino. Morda jih pokriva črna zemljica v solčni Italiji, morda v okrvavljeni Češki pri Kraljevem Gradcu, morda na pustinja-h ogrskih, nemara pa tudi pri Jajcu ali pri Maglaju, kjer so padli v slavni borbi z bo-senskim kmeti... Lahka jim bodi zemlja in večni njihov spomin.

Ob tej priliki sem se domislil zlatega reka Latincev:

„Dulce et decorum pro patria mori!“ kar se pravi po naše: „Sladko in častno je umreti za domovino!“ — (To je res; am-pak če gre drugače, rajši ne bi.) Iz dna svo-gega srca sem želel, da bi dobrotni Bog na-klonil vsem navzočim (profesorjem, ravnatelju in šolskemu slugi) srečo, da čimprej store junaško smrt na bojnem polju. Želel sem, da bi mogel biti kmalu tudi jaz me-ščanski gardist ter stati z nabito cevjo pri altarju. (Potem bi lahko skrivaj klobase je-del, kakor stotnik meščanske garde, in jutri mi ne bi trebalo iti v šolo poslušat profe-sorja Iščipiko.)

Ko so pri zadnjem blagoslovu pomo-leli vsak svojo puško v zrak ter ustrelili salvo (rrr—bum—bum—bump) sem se s potrjim in ogorčenim srcem spomnil ljub-ljanskih „fetrjarnarjev“, ki so se zarotili s Srbijo, ter z razbojnikoma in morilcema Adamičem in Lundrom in tako zaigrali bla-gor, da bi mogli s svetlimi gumbi in s pe-telinjimi repi na klobukih prisostvovali pro-slavi zmage pri X.“

merje med cerkvijo in državo. Država mora ta problem rešiti.

Poleg vprašanja države je v politiki-vedi še nebroj drugih vprašanj; v vse se ne morem spuščati; le enega se hočem še posebej dotekniti: narodnostnega vprašanja in s tem ozko zvezanega social-nega vprašanja. Narodnostna ideja mu je etična ideja. Takšno se mora tudi izkazovati. Ljubezen do naroda je njena prva posledica. Ljubezen mora biti pozitivna. Ne sovražimo tujega naroda iz ljubezni do lastnega. Danes je še vse preveč šovinizma, nestrpnosti. In naravno nasprotstvo in korektiv nacional-nega egoizma in šovinizma je Masaryka ravno socializem in njegova internacionalnost. Zaželjen korektiv, ker narodnostna ideja in čustvo se zlorablja od različnih in številnih malih in velikih spekulativcev, tako, kot se zlorablja verstvo, znanost, žurnalistika. Vpliv socializma, s tem večji, ker vedno pozitiv-neje razumeva narodnost. Po Masarykovem mnenju more socializem posebno še malim narodom velike usluge izkazati.

Toliko tedaj o Masaryku kot znan-stvenem politiku. Sedaj še par besed o nje-govi praktični politiki.

Svoje politično delovanje je označil sam kot protest proti vsi inteligenci, ki je politično kolikortoliko indiferentna, ki se ogiblje političnega dela. Meščanstvo pred-vsem je to, z vsemi svojimi sloji in izobra-ženci po deželi. Ti se odlikujejo po svoji desorganizaciji. Zato ti potrebujejo, da se

Tu se nehava naloga Solzislava Luknje-hlačka; preden jo je dvakrat prepisal, je že trikrat umrl. Ta dokument njegove piša-teljske nadarjenosti pa priobčuje njegov neotlažljivi oče King-Fu.

Narodno gospodarstvo.

RUDOLF ŠEGA:

Kartell in delavstvo.

(Dalje.)

Na tem bojišču tisti zmaga, ki ima več kapitala, kajti v vseh ozirih je na bolj-šem. „Kdor ima, temu bode dano,“ pravi sv. pismo. In v tem ljutem konkurenčnem boju so se te besede uresničile, in sicer v najmaterielnejšem pomenu teh besed. V industrijski produkciji se je tako godilo, kakor poje znana naša pesem, ko je miš požrla pšenico, mačka miško, lisica mačko itd., da ni bil končno lovec najmočnejši. Močnejši podjetnik zmaga slabjšega, da potem zopet njega zmaga zopet močnejši. F. Engels pravi, da se je darwinski boj za eksistenco prenesel s pomnoženo silo v družbo. Naravno stališče zveri se pojavlja tu kot vrhunec človeškega razvoja.

Če bi se ta konkurenčni boj nadaljeval, tedaj bi prišla vsa produkcija ene stroke v roke enega samega privatnega podjetnika. Vsa produkcija bi postala monopol v rokah privatnikov, v rokah posameznikov. Da bi država z energično roko posegla v ta boj, ni bilo pričakovati. Vsaj je znan značilen izrek Lassallov, da je bila država v tem času edinole policaj in ponočni čuvaj.

Vse, kar je država ukrenila, da omeji konkurenco, je bilo to, da je uvedla var-stveno carino, oziroma jo zvišala tam, kjer je bila že upeljana. Toda tudi k temu se je odločila še le po dolgih bojih. Toda namen varstvene carine je bil edino ta, odstraniti tujo konkurenco ter pomagati domači zaostali produkciji napram razvitejši tuji. S tem pa ni bilo odstranjeno zlo, ki je izviralo iz konkurence, temveč edinole lokalizirano. Pri varstveni carini se je sicer domača industrija precej povzdignila. Toda kakor hitro se je industrija zadostno razvila, so morali carino znižati ali pa pri sklepanju trgovinskih pogodb popolnoma odstraniti, tako da je prišla prejšnja konkurenca zopet do svoje veljave. Če je pa carina ostala, je bila to še slabše, kajti konkurenca je bila zdaj omejena na manjši okoliš, kjer je raz-sajala še s hujšimi posledicami.

Da bi pa bila mera nesreče polna, so se začele v tem stoletju pojavljati gospo-darske krize, katere nam plastično opi-sujeta dva citata. Namesto dolgega razlaganja hočem podati ta dva citata. „Hitro padajo cene vsemu blagu, ki je še pred nedavnim časom neslo velik dobiček; vrednost pro-duktivnega imetja se zmanjšuje skoraj do ničvrednosti; nadalje so splošno nezmožni zadoščati obveznostim, neštevilno padcev, plačila ustavijo, začasno ali deloma omeje ali ustavijo produkcijo, tisoči delavcev so brez dela.“ Tako karakterizuje krizo jeden najboljših socialističnih teoretikov Karol Robertus-Jagetzow v spisu: „Über die Handelskrisen“. A. Engels pravi o njih

dela med njimi, bolj kot delavstvo, ki je organiziran, zaveden element, ki se zna sam voditi.

Za politika, ki se politike praktično udeležuje, ima Masaryk tri pravila:

1. Ne stopaj v javnost, če to ni nujna potreba; gotove rezerve, diskrecije je v po-litiki potreba. Vsakdo mora dobro premi-sliti, predno pred javnost stopi. To pomenja druge voditi in to je pa velika odgovornost.
2. Delaj razumno in pošteno politiko.
3. Ne laži.

Ne obupati, če nimaš za seboj nas. Mase s poštenim političnim delom ravno tako lahko pridobiš kot z demagogijo. Le demagogije ne — ampak demokracijo. Ne igraj voditelja mas, pa tudi ne boj se jih, obnašaj se njim nasproti pošteno; ne laskaj se jim, to je demokracija v politični praksi. Treba imeti prepričanje in prepričanje svoje praviti. Imej program in izvršuj ga.

Vidimo, da se je teh nazorov tudi v praksi držal. Ni imel pristašev, delal je ne-ustrašeno in naposled je pridobil s svojim velikim, poštenim, prepričanim delom naj-boljše elemente za se.

Dalo bi se govoriti o Masaryku še od drugih strani, kot o filozofu in znanstve-niku. Toda v teh strani sem ga označil na družih mestih, oziroma to še storim. Ob njegovi 60. letnici, ki jo praznuje danes 7. marca se pridružujemo tudi mi njegovim častilcem z željo, da bi ostal še mnogo let zdrav v prosep Slovanstva.

v svoji polemiki z Dühringom; „Trgovina slabi; trgi so prenapolnjeni; produkti se gromadijo in se ne morejo razpečati; tovarne se ustavijo; delavske mase nimajo življenjskih sredstev... padec sledi padcu, prisilna pro-daja prisilni prodaji...“ Kako grozni so učinki krize, razvidimo iz tega, da je Engels, kakor priznava v uvodu k Marxovemu spisu „Die Klassenkämpfe in Frankreich“, smatral trgovsko krizo za začetek socialne revolucije.

V tem najhujšem konkurenčnem boju so pa začeli tisti, ki so še ostali, misliti na premirje. Spoznali so, da naj namesto divje anarhije stopi gotova organizacija ponudbe in popraševanja. In tako se je iz najhujšega konkurenčnega boja razvilo ravno nasprotje: asociacija. Iz lastne moči se je konku-renca izpremenila v nasprotje. Izpolnilo se je, kar je trdil že v prvi polovici 19. stoletja francoski socialist Proudhon, da „konkurenca ubija konkurenco.“

(Dalje.)

Najnovjša telefonska in brzojavna poročila.

Odstavljeni zadrski nadškof Dvornik.

Dunaj, 5. marca. Odstavljeni zadrski nadškof Dvornik je bil danes v poslanski zbornici, kjer je govoril z raznimi poslanci, a potem je bil sprejet pri ministrskemu predsedniku Bienertu in naučnemu mini-stru grofu Stürgkhu. Pri Bienertu kot pri grofu Stürgkhu je vložil odločen protest radi svojega odstavljenja.

Zader, 5. marca. Tukaj je bil velik hrvatski shod na katerem se je, radi odstavljenja nadškofa Dvornika, sklenila ostra re-solucija proti Rimu in najbrže se začne v Dalmaciji močno proćodrimsko gibanje. V to svrhu je dal neki bogat Hrvat 20.000 K, ki bodo podlaga za fond iz katerega bodo podpirani oni — v prvi vrsti dohovniki — ki bi radi odpora Rimu trpeli.

Dr. M. Milovanović v Carigradu.

Carigrad, 5. marca. Danes je sultan sprejel v avdienci srbskega ministra zu-nanjih del dr. M. Milovanovića. Navzoč je bil veliki vezir in srbski poslanik.

Hrvatski sabor sklican.

Zagreb, 5. marca. Današnji list „Na-rodne Novine“ prinaša kraljev reskript, s katerim se sklicuje hrvatski sabor na za-sedanje za 18. marca.

Rodbinska dramā.

Berlin, 5. marca. Gostilničar Nan-hardberger je danes vstrelil svojo soprogo, dva sina in končno še samega sebe. Vzrok je beda v katero je Nanhardberger po ne-sreči padel.

Umrl avstro-ogrski konzul.

Genua, 5. marca. Tukajšnji avstro-ogrski generalni konzul je nenadoma umrl. Danes se prepelje njegovo telo na Dunaj!

Lueger na smrtni postelji.

Dunaj, 5. marca. Danes zvečer se je stanje dr. Luegerja poslabšalo do skraj-nosti. Vse življenske sile so izčrpane; jako dvomljivo je, da dočaka jutro.

Iz Trsta.

(Telefonično poročilo).

V Trstu okraden Ljubljancan. V četrtek je prenočeval v hotelu „Balkan“ ljubljanski tovarnar Dragotin Hribar. Ker ni zaprl vrat, se je ponoči priplazil v sobo fant, ki mu je iz obleke izmaknil listnico, v kateri je bilo precej denarja in letna železnična karta za celo Avstrijo. Okradenec je zapazil tatu ko je ta še bežal čez vrata. Kričanje ni okradencu nič več pomagalo.

Velik uspeh slovenskih delavcev. Uprava c. kr. javnih skladišč je odinila od dela v skladiščih vse slovenske delavce in jih na-domestila z Italijani. Odposlanci „Narodne delavske organizacije“ so se šli pritožiti radi tega k namestniku princu Hohenlohe, ki je poklical k sebi upravitelja javnih skladišč in zahteval od njega, da zopet sprejme slovenske delavce, kar je ta obljubil, ali ni izvršil. Ko so se odposlanci N. D. O. zopet pritožili pri namestniku, je ta poklical takoj upravitelja javnih skladišč in mu pred od-poslanci energično zapovedal, da sprejme slovenske delavce nazaj, sicer da bo poro-čal o tem na Dunaj. Sedaj bodo slovenski delavci gotovo zopet sprejeti v delo, dru-gače dobi upravitelj skladišč plavo polo.

Strah pradž Slovenci. Slovenci so ku-pili v središču Trsta okoli znane italijanske kavarnе Chiozza velik kompleks zemljišča (hiš) za 3,500.000 kron. Italijani od ježe kar besne.

Mali oglasi.

Beseda 5 vin. — Za one, ki iščejo službe 4 vin. Najmanjši znesek 50 vin.

Kupljo se stari umetniški časopisi n. pr.: „Megendorfer Blätter“, „Jugend“, „Moderne Kunst“, „Simplicissimus“ etc.

Ponudbe pod: „L. L. 1000“ na uprav-ništvo „Jutra“.

Gospodična sprejme službo kot prodajka v tobakarni ali pekariji. — Nastopi takoj. Ponudbe do 15. t. m. pod „F. L. 123“, Ljubljana, pošto ležeče.

Išče se mesečna soba, eleg. opremljena z veliko pisalno mizo in popolnoma sepa-riranim uhodom iz hodnika.

Ponudbe z navedbo cen na upravništvo „Jutra“ do 15. t. m. pod šifro „Sredi mesta“.

Reven visokošolec sprejme pouče-vanje učencev gimnazije. Ponudbe pod „Reven“ na upravo „Jutra“.

Stanovanje se odda za majev termin. Praša se v Spodnji Šiški št. 156, ali pa v gostilni „Novi Vodmat“ št. 16.

Krepak učenec se sprejme v neko tu-kajšnjo trgovino. Kje, pove iz prijaznosti uredništvo „Jutra“.

Pomožni pisar, pomočnik sprejme takoj primerno nočno ali dnevno službo sluga, oziroma pisarja itd. pri podjetju, časniku, zavodu. Ponudbe pod „Mr. 165, Sp. Šiška“.

Gričar & Mejač Ljubljana

Prešernova ulica št. 9.

Velika zaloga izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke.

Konfekcija za dame.

Solidno blago po čudovito nizkih cenah.

Ceniki se pošiljajo zastoj in poštne prosto, 10/10—1

Kri! in okusno pijačo daje le dr. pl. Trnkoczyja sladni čaj pod imenom „SLADIN“! Pije se brez kave, čaja, kakao; z malo mleka in sladkorjem.

Moč! S tem prihranite 50% na denarju pri gospodarstvu. Kdor naroči najmanj 5 zavitkov po pošti v glavni zalogi lekarne pl. Trnkoczyja v Ljubljani (Kranjsko) dobi za 5 K 50 v franko.

Zdravje! To resno obvestilo po-potrujejo mnogo-brojna priznalna pisma.

50% prihranka! 1/4 paketa stane 50 v. Zahtevajte ga pri svojem trgovcu! Sladni čaj ni sladna kava, katere hranilna moč se deloma vsled žganja uniči!

Delniška glavica: K 3.000.000.

9/10—1

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica šte. 2.

Rezervni fond: K 350.000.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu in Sarajevu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2 %.

Dež. gledališče v Ljubljani.

Popoldne:

Julius Caesar

Žaloigra v petih dejanjih. Spisal William Shakespeare.

Zvečer:

TRUBADUR

Opera v štirih dejanjih. Besedilo spisal Cammerano. Uglasbil G. Verdi.

OSEBE:

Grof Luna	Vulakovič
Grofica Leonora	Nordgartova
Inez, njena družabnica	Thalerjeva
Manrico, trubadur	Fiala
Ruiz, njegov prijatelj	Kranjec
Fernando, poveljnik čete grofa	
Lune	Patočka
Azucena, ciganka	Peršlova

Vojaki, cigani, ciganke, redovnice.

Dejanje se vrši v 15. stoletju v Biskaji na Arragonskem.

Ivan Soklič

v Ljubljani

Pod Trančo štev. 2

priporoča cenj. učiteljstvu svojo veliko
in bogato zalogo 12-8

klobukov, slamnikov,
čepic, peres itd.

vse po najnižjih cenah.

Underwood

Vsi dosedanja moderni najboljši pisalni stroji so ponaredili Underwood. Nebroj odličnih priznanj na razpolago. Zahtevajte cenik in stroj na poizkušnjo.

Ivan Perko, Ljubljana, Mestni trg 8.

Zastopnik za Kranjsko.

16/5

Največja zaloga najfinejših barv in potrebščin

za umetnike, slikarje, kiparje itd., kakor:

Düsseldorfske oljnate barve

v pušicah za umetniko in študijsko slikanje.

Horodamove patentovane akvarelne barve

za šolo in v pušicah za študije.

Pastelne barve. (stogle)

pristne francoske in za ljudske šole v škatljicah.

14/87

Tempera barve

za srednje in strokovne šole, za umetniške in prijatelje umetnosti.

Firneži, olja in retuše za slikarstvo

Slikarsko platno

Zahtevajte cenik.

z oljnatim in krednim temeljem.

Zahtevajte cenik.

Vzorci za sobne slikarje vedno najnovejše na razpolago priporoča

Adolf Hauptmann, prva kranjska tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Vsi ki varujejo svoje čevlje pred
pokanjem in trganjem rabijo
edino samo

Jurjevo čistilo (kremo)

ki je v svoji dobroti gotovo nedosegljivo.

Dobiva se povsod.

3/10-1

Naročajte in čitajte „JUTRO“.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Čista bilanca k 31. decembru 1909.

Aktiva

	K	v
1 Blagajna	138.946	05
2 Menice	3,965.847	61
3 Devize, valute in novci	96.568	79
4 Predujmi na vrednostne papirje	2,288.080	38
5 Vrednostni papirji	1,407.096	87
6 Dolžniki	7,831.667	68
7 Realitete	436.055	48
8 Oprava	48.901	63
	16,213.164	49

Pasiva

	K	v
1 Delniški kapital	3,000.000	—
2 Vloge na knjižice	5,501.865	25
3 Vloge na tekoči račun	5,299.749	46
4 Upniki	1,650.435	16
5 Transitne obresti	46.778	17
6 Nevzdržena dividenda	772	—
7 Rezervni zaklad	367.718	75
8 Pokojninski zaklad	46.799	—
9 Prenos dobička iz leta 1908	24.398.39	—
10 Čisti dobiček iz leta 1909	274.648.39	70
	16,213.164	49

Račun zgube in dobička k 31. decembru 1909.

Prejemki

	K	v
1 Obresti reeskomptne in transitne	182.188	38
2 Obresti vlog na knjižice	215.378	39
3 Obresti vlog na tekoči račun	366.190	46
4 Upravni stroški	77.714	18
5 Plača in stanarine	112.420	43
6 Davki in pristojbine	44.575	69
7 Odpis inventarja	5.114	20
8 Čisti dobiček za leto 1909 inkl. prenos iz leta 1908	299.046	70
	1,302.628	43

Izdatki

	K	v
1 Obresti vrednostnih papirjev	61.635	90
2 Obresti menic	472.901	91
3 Obresti predujmov in tekočih računov	516.418	61
4 Iznos bančnih poslov	208.471	23
5 Iznos realitet	18.802	47
6 Prenos dobička iz leta 1908	24.398	31
	1,302.628	43

Splošni promet v letu 1909 je znašal K 756,954.286-92 proti letu 1908 več za K 124,613.305-26.

Današnji občni zbor delničarjev je sklenil razdeliti dobiček leta 1909 v znesku K 299.046-70 sledeče:

- 1.) Reservnemu zakladu se dodeli K 32.281-25 in s tem naraste isti na K 400.000-—.
- 2.) Kot dividenda za leto 1909 se določi 6 1/2 %, t. j.

K 26.— na vsako delnico

proti izročitvi kupona številka 9.

Dividenda se prične izplačevati dne 4. marca t. l. pri blagajnah centrale in podružnic v Splitu, Celovcu, Trstu in Sarajevu.

3.) Kot dotacija pokojninskemu zakladu, posebni davčni rezervi, za dobrodelne namene in kot tantijemo upravnemu svetu se porabi K 40.324-46 in se prenese ostanek K 31.440-99 na novi račun.

V Ljubljani, dne 3. marca 1910.

Upravni svet.